

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору БРОЈ 10 ПАРА
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРАЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Vjesnik“ Cetinje (Montenegro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“
а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

Срби прелазе у Сријем, Руси преко Карпата

НИШ, 25. августа. Српска војска пријешла је на два мјеста Саву и настуца у правцу Карловаца.

ПЕТРОГРАД, 25. августа. Руска војска у свом побједоносном продирању прелази Карпате и спушта се у Мађарску.

Осјеченица, 24. августа. Непријатељ се на цијелом фронту повукао. Наше јаче извиднице заузеле су Братогошт, Објај и Вардар. — Нарочити извјештај.

Пљевља, 24. августа. Једна наша извидница сукобила се је са непријатељском извидницом на Дрини и потукла је. Командир непријатељске извиднице и неколико војника заробљени су. — Нарочити извјештај.

Пљевље, 24. августа. Непријатељска војска, одступајући нагло од Пљеваља и Пријепоља, одступила је у три колоне од којих једна узмицаше ка Прибоју, Вишеграду и т. д.; друга преко Металке, а трећа преко Буковице ка Фочи. Прву колону гонила је србијанска војска, а другу и трећу наша. Противник је журно одступао што се најбоље види по томе, јер је оставио како у Пљевљима тако у Бољанићима много тајина, муниције и другог алијена; затим, јер није имао времена да ирекне телеграфску линију, да поруши мостове и одбранбене касарне. Заштитна колона, која одступаше према Металци, покушала је да даде отпор нашој претходници на одбранбеној касарни на Бољанићима, али је напад био тако енергично изведен да је противник после кратког, али очајног отпора морао побјећи у нeredу. Да је противник имао намјеру дати озбиљан отпор на Металци и Сјенокосу, види се по мноштву израђених ойкоја и шанчева. Али, кад су Аустријанци видјели да су доведени у опасност покретом наших трупа, које им угрожаваху одступницу, напустили су у журби Металку под притиском наших извидничких одјељења, која су имала задатак да насилно извиде поменуто положаје. Наша извидничка одјељења не губећи додир с противником потискиваху га у његовом одступању са Металке, не дозвољавајући му да се узмогне игдије задржати за одбрану све до положаја Козаре. У овом одступању непријатељ је без отпора морао напустити Чајнице, којим су овладала наша предња одјељења деветнајестог овог мјесеца у три сата после подне. Све српско становништво из Чајница Аустријанци што нијесу побјели довели су у ројство. Наша лијева колона, која дјеловала је у правцу Челебића и Фоче, ионећи пред собом противничку заштитницу колоне која журно одступаше ка Фочи, наишла је на јак отпор многобројног противника, разбила противничку заштитницу и овлада Челебићем после огорчене борбе. У својем да-

љем наступању иста наша колона сукобила се деветнајестог овог мјесеца са једном јаком противничком колоном од 5000 људи, којом је командовао, по казивању заробљеника, три мајора, осам капетана и четрдесет млађих официра. Непријатељ је одступао у правцу Фоче. Наша колона дала је одмах бој, енергично нападнувши противника који је био обраћен у дивље бјегство. То се најбоље види по томе што су пале у наше руке не само непријатељске трупе команде, већ и официрске личне иртлаге и оружје. Противник је на бојном пољу оставио много мртвих и рањених, док су наши губитци сасвим незнатни, што се има захвалити енергичном нападну који је изазвао код противника велику панику. После једнодневне борбе, наша деснокрилна колона, која оверисаше у правцу Горажце, продужила је наступање са Горажде и двадесет другог овог мјесеца отјерала је противника са утврђеног положаја Козаре, гдје је могао дати врло озбиљан отпор као што је намјеравао градећи многобројне шанчеве, заштићене ујоцима. Благодарећи вјештом маневру управљеном на бокове положаја, противник га је морао под непосредним притиском извидничких одјељења напустити. Наша колона продужила је гоњење противника док најослије није овладала у своје правцу цијелим тереном до Дрине. Лијевокрилна наша колона такође је продужила наступање у правцу Фоче, а наша деснокрилна колона ухватила је везу са србијанском војском. — Нарочити извјештај.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент г. генерал Потанов добио је из Петрограда ово саопштење:

Петроград, 23. августа у 1 с. 30 по подне. Наш фронт пролази сада кроз дољенаведене тачке:

1. У источној Прусији: на сјеверу ми смо заузели Тилзит, а даље на југу ми смо пред јако утврђеном линијом ријеке Дејме. На јужном бријегу Прегела наш фронт иде линијом: Тапиу—Аленбург—Гердауен—Ангелбург и са те линије наша је коњица својим налетима у дубину рејона разрушила жељезничке станице Коршен и Растенбург уништивши у потоњој много пријевозних средстава. Противник се још држи на линији Мазурских Језера. На западу од Мазурских Језера наш фронт иде од Јоханисбурга на Млаву пут Нешау. На лијевом бријегу Висле пут Нешау 18. августа била су напустила два жељезничка оклопљена

воза, који, пошто су пуцали на варош, отидоше пут Александрова.

2. Даље линија иде на Колу—Сјерадз—Петроков—Радом ка Јозефову на Висли. У предјелу Радома сконцентрисане су доста јаке силе противникове, које су 18. августа неуспјешно покушале да пријеђу у наступање у правцу Иванграда.

3. На галицијском фронту све јасније избија слика аустријског пораза. При даљем наступању од Галича ми смо још освојили 31 топ. Наш неуспјех 17.—18. августа у рејону Ортелсбурга искључиво је мјесног значаја, а за нас није имао никаквог стратегијског значаја, а извјештаји Нијемца о броју заробљених и значају њиховог успеха као и обично су преувеличани.

Расположење у унутрашњости Русије апсолутно је мирно и патриотско с потпуним убојењем у побједу над непријатељем. Извјештаји немачке штабне о тобоњим нередима на Кавказу, Одеси и Финландији. — бестидна су лаж и производе код нас само смијех.

Петроград, 24. августа 7 сати 55 мин. у вече. — У Источној Прусији биле су само омање чарке. 22. августа на цијелом фронту био се бој са Аустријанцима. Ми идемо напријед. Особито је растројен непријатељски центар, на западу од Красностава. 45. аустријски пук био је опкољен и он се предао заједно с командантом пука и 44 официра. Тај смо пук ми напали на лијевом бријегу Висле. Ми смо заузели Стриј. Наша коњица налази на превојима карпатског гребена.

Посланици Француске и Русије у Лондону потписали су следећи споразум:

Потписани, потпуно овлашћени од својих влада, изјављују:

Владе британска, француска и руска обавезују се узајамно, да неће закључити посебнице мир у току садашњег рата.

Ове су владе сагласне да у часу расправљања услова о миру ниједан од савезника неће примити услове мира без претходног споразума са сваким од осталих савезника.

На ову изјаву потписани су приложили своје печате.

Учињено у Лондону 5. септембра 1914. г.

ТЕЛЕГРАМИ

Париз, 22. августа. Француска је флота бомбардовала јуче пристаниште и луку у Котору. Њено пуцање било је успјешно и причинило

је много штете. Порушено је и запаљено много кућа.

Цариград, 22. августа. Талат-беј допутовао је из Букурешта.

Лондон, 22. августа. По једној депеши из Амстердама главни њемачки штаб напустио је Кобленц и премјестио се у неко друго непознато мјесто.

Лондон, 22. августа. Бугарски посланик био је јуче код г. Страјта и поновио му изјаву, коју је учинио г. Радосавов, да је Бугарска одлучила да до краја кризе остане потпуно неутрална.

Ниш, 22. августа. Јучер је нишки епископ г. Доситије одслужио литургију и парастос у Адровцу у породичној капели покојног пуковника Рајевског, који је 1876. године славно погинуо за српско ослобођење. После службе г. епископ је држао врло дирљив говор у цркви. Народа је било много.

Ваљево, 22. августа. 19. августа непријатељ је тукао артиљерском ватром скелу. По подне истог дана било је пушкарање преко Саве и Дунава, у близини Биограда и преко Саве код села Мерголавица, источно од Шапца, као и слаба обострана артиљеријска ватра. Наше трупе код Ужица напредовале су и овладале положајима између Добруна и Вардинга.

Ваљево, 22. августа. По подне непријатељ је избацио са Бјезанијске косе неколико хаубичних метака у правцу Крагујевачког друма, али без икаквог резултата. На осталима дјеловима нема ништа ново.

Рим, 22. августа. Агенција Стефани јавља из Драча под 20. августа. Међународна контролна комисија отишла је данас код побуњеника и саопштила им, да ће кнез отпутовати и затражила да доставе своје захтјеве у погледу владе у Албанији, коју ће ускоро обезбједити међународна контролна комисија. Пред полазак кнез је помиловао све политичке осуђенике. У Валони се вије црвена и црна застава на владиној згради, док се на згради команданта мјеста вије турска застава. Командант мјеста дао је странам консулима обећање да ће обезбједити ред. Стране колоније су доста спокојне.

Рим, 22. августа. Агенција Стефани јавља из Драча, да се 20. авг. у 10 часова у јутру искупио велики број наоружаних грађана пред владином зградом и пред станом министра финансија, тражећи, да им се издаду плате. Контролор за финансије Правовски умирио је гомилу, да ће се платити оно што се дугује. Око 6 часова у вече у

вароши је била велика живост. Италијански мрнари бјеху се искрцали и заузели улице око кнежевскога двора. Око 6 часова и 50 минута кнез је са породицом, у пратњи Туркан паше, Сами беја, Екрем беја, господина и госпође Либаро и дипломатског кора, оставио дворац. Међународна контролна комисија, окупљена у башти, поздравила је кнеза и његову породицу, и последије краткога разговора упутила се на кеј. Једна чета жандарма одала је почаст. Италијански мрнари и румунски добровольци потпуно су напустили двор и башту, а по том је застава на дворцу спуштена. У 7 часова и 50 м. италијанска лађа „Мисурата“ истакла је на задњем дијелу лађе италијанску заставу, а на предњем албанску. Лађа је отијовила пут Венеције држећи се италијанске обале. Кнез је предао власт међународној контролној комисији, што је јутрос и објављено народу.

Беч, 22. августа. Телеграми нарочитих новинарских изасланика једнодушно констатују, да тежак положај аустријских трупа на сјевероисточноме бојишту долази од огромне надмоћности непријатељеве као и од непогоднога терена, али ваља имати у виду, да је стратегијски положај повољан. Дописници истичу диван хероизам трупа, којим су заузеле нове положаје. Општи је утисак, да је непријатељ претрпио озбиљне губитке и да је његова офанзива знатно ослабљена. (Примједба: Доносимо овај телеграм аустријског ратног пресбира-а, из којег се види потпуно признање пораза њихове војске).

Рим, 23. августа. „Месађеру“ јављају из Букурешта, да су аустријске војске, које оперишу на пољској граници, позване натраг да осигурају одбрану Беча.

Петроград, 23. августа. Постигнут је споразум између руске и њемачке владе у погледу давања одобрења њиховим поданицима да могу напустити непријатељску земљу. Официри у активној служби и у пензији као и људи од 17 до 45 и сумњива лица не могу се користити овом мјером.

Лондон, 23. августа. „Тајмс“ у уводном чланку пише да је њемачки ратни план пропао због страховите војне снаге Русије. У случају да њемачке трупе баш и потуку Французе, ми и Руси ријешени смо да продужимо борбу за 20 година ако затреба. Ми знамо врло добро да су њемачке фабрике обуставиле сав рад од почетка рата, да је престала индустрија и трговина, да су њемачки парабродни већином заплијенени или да су се сакрили по пристаништима и да остали не могу више чинити никаквих услуга њемачком виталитету. Тако ми можемо дуго одржавати ово стање ствари док се Њемачка не покори и не плати велику ратну одштету. Такву су одлуку донијеле Енглеска и Русија.

Петроград, 23. августа. Послије мјесец дана рата спољашњи изглед и јавни живот у Петрограду, нијесу претрпјели никакву измјену. Државне и приватне установе функционишу као и прије рата, пошто њихово особље није удаљено мобилизацијом, јер је Влада због великог обиља у резервистима, ослободила војне дужности све оне, који су имали какву јавну службу. Јуче су почела предавања у свима школама као у нормалним приликама. Унутарња трговина води се са истом интензивношћу, а живот по кућама још је и олакшан знатним подањем цијена намирницама, од којих се количине налазе у земљи пошто се не извози на страну. Оче-

рације штедионица су најбољи барометар; нијесу ни у колико смањене и сви улози који су били дигнути, понова су враћени.

Париз, 23. августа. (Званично). 19. августа један њемачки корпус маршујући ка Компјењској шуми сукобио се са Енглезима, који су му отели десет топова.

Петроград, 23. августа. Листови јављају да велики број Турака, који станују у јужној Русији напуштају земљу и иду у Турску. „Новоје Време“ јавља из руског дипломатског извора, да ће тројни споразум на случај грчко-турског сукоба подржавати свима начинима Грчку „Руско Слово“ објављује исту информацију, додајући да ће тројни споразум у таквом случају узети Грчку под своју заштиту.

Париз, 23. авг. (Званично). Од јучер није било нигдје додира са непријатељем. Непријатељ је примјењен у предјелу Компјења и Санлинеа. Предузете су мјере опрезности да се спријечи сваки офанзивни покрет непријатељски. Што се тиче француске војске на сјевероистоку ситуација је иста као и јуче.

Лондон, 23. авг. Нијемци су бомбардовали Малин два часа и нанијели му огромну штету. Енглези су освојили Самалска острва.

Париз, 23. авг. Неколико њемачких аероплана који су летјели над Паризом, оборени су. Један њемачки аероплан, који је летио над Белфором, бацио је бомбе, које нијесу учиниле никакве штете.

Ниш, 23. августа. Царско отоманско посланство моли нас да категорички демантујемо вијести, у којима се јавља да су 300 официра и мрнара њемачких ступили у службу турске морине, као и вијести да њемачки резервисти, који се налазе у Турској, имају да служе у турској војсци на случај да не могу да се врате у Њемачку.

Ваљево, 23. августа. Данас око 9 часова прије подне летно је над Ваљевом један непријатељски аероплан. Из тога аероплана бачене су на зоросх двије гранате. Једна од њих бачена је на болницу, на којој је видно био истакнут знак црвеног крста. По својој конструкцији застарјелог система ове гранате нијесу учиниле никакве штете нити су је уопште могле учинити.

Ваљево, 23. августа. На свима фронтима није било ништа ново.

Петроград, 23. авг. Данас су муслимански одлични грађани, скупљени у Главној Мошеји ради службе божије, упутили Отоманској влади телеграм, у коме протестују због непријатељског држања Турске према Русији исказујући осјећања лојалности према својој руској отаџбини, која ни у ком случају не пријети Исламу. Овај је телеграм један из читаве серије сличних депеша, које је царски поглавар руских муслимана примио из Казана, Уфа и осталих вароши.

Петроград, 23. авг. Петроградско Словенско Добротворно Друштво организовало је једно санитарско одјелјење, које ће кренути са 50 постеља за Србију.

Цариград, 23. авг. Грчки генерални конзулат издао је објаву, којом се позивају десет класа резервиста поморске флоте ради маневара.

Париз, 23. августа. Предсједник Републике и влада упутили су земљи овај манифест: „Французи! Већ неколико недеља огорчено се боре наше херојске трупе са непријатељском војском. Храброст наших војника донијела нам је на више тачака знатне добитке, али нас је навала њемачких трупа на

сјеверу приморала да се повучемо. Ова ситуација налаже Предсједнику Републике и Влади једну болну одлуку. Водећи бригу о народном спасењу, државним властима је дужност да се за тренутак удаље из вароши Париза. Под управом свога уваженога шефа, француска војска, испуњена храброшћу, браниће у одушевљењу пријестоницу, и њено патриотско становништво од нападача. Али, рат се мора наставити! У исто вријеме и на осталој територији неуморно и без одмора, без застоја и клонулости она ће наставити свету борбу за част народа и обнављање повријеђенога права. Ни једна наша армија није окрњена, и ако су неке од њих претрпјеле осјетне губитке — они су били с мјеста попуњени резервом. Позивање рекрута осигурава нам за сутрашњицу нове изворе у људима и енергији. Истрајати и борити се, то треба да буде девиза савезничких војска, енглеске, руске, белгијске и француске; истрајати и борити се док нас Енглези помажу на мору да пресијечемо комуникације нашим непријатељима са свијетом; истрајати и борити се, докле Руси буду наступали да зададу у срцу Њемачке царевине одлучан ударац! На Влади Републике лежи дужност да управља тим упорним отпором. Французи ће свуда устати да се боре за независност, али да би у овој огромној борби Влада имала слободне руке, на захтјев војних власти, Влада за тренутак премјешта своју резиденцију на једну тачку територије, на којој може остати у непрестаној вези са целокупном земљом. Влада позива чланове парламента да се не удаљавају од ње, да би са њиховим колегама могла образовати снагу народног јединства. Влада напушта Париз тек пошто је осигурала одбрану вароши свима средствима, која су била у њеној власти. Она зна да није потребно да препоручује одличном париском становништву спокоство, одлучност и хладнокрвност. Она доказује свакога дана, да је на висини највећих дужности. Французи! Будимо достојни ових трагичних околности! Ми ћемо за добити коначну побједу; задобићемо је неуморном вољом, истрајношћу и издржљивошћу! Један народ, који неће да пропадне и који, да би живио, не узмиче ни пред патњама ни пред жртвама, сигуран је да ће побједити!“

Лондон, 24. августа. Седам њемачких крстарица и контраторпилера, оштећених и искварених, стигло је у Кил, а неке су потопљене у близини канала. (Нарочити извјештаји.)

Венеција, 24. августа. Кнез Вид са кнегињом стигао је овамо. До чекала их је арбанашка колонија, предвођена Туркан пашом и Муфид бегом. Заповједник венецијанског порта, адмирал талијанске морнарице, поздравио је кнежевски пар. — (Нарочити извјештаји.)

Токио, 24. августа. Отпочело је искрцавање јапанске војске у Лунг-Киу, која ће опсјети њемачку колонију Кијао-чау.

Дневник

Отпутовао у Никшић. Његово Величанство Краљ отпутовао је данас по подне у Никшић.

Насљедников повратак. Њихова Краљ. Височанства Насљедник и Насљедница приспјели су у пријестоницу јуче на подне. До Бара су допутовали на једном француском ратном броду, праћени од близо четрдесет бродова савезничке француско-енглеске флоте. Из Бара су Њихова Краљ. Височанства на аутомобилу одмах продужила пут

за пријестоницу. Пред Двором је био постројен француски одред са перјаничком четом, а музика је, чим се појавио аутомобил са високим путницима, засвирала црногорску химну. Насљедник је сишао с аутомобила, бурно поздрављен од присутног народа, те је прегледао француски одред, који је одао почаст као почасна чета, по томе је пошао Краљу и Књазу Мирку, који су пред дворским вестибилном очекивали Високе Путнике заједно са члановима дипломатског кора, са генералом Јанковићем и српским официрима, нашим министрима и осталим великодостојницима. Њихова Краљ. Височанства са свијема присутнима топло су се поздравила и упутила у круг Краљевске Породице.

По подне истога дана дошао је са Ловћена Његово Краљ. Височанство Књаз Петар, командант Ловћенског Одрода, да поздрави Његово Краљ. Височанство Насљедника.

Био на Ловћену. Његово Краљ. Височанство Насљедник отпутовао је јутрос са Његовим Краљ. Височанством Књазом Петром на Ловћен да прегледа трупе Ловћенског Одрода и тамошње наше положаје. Његово Краљ. Височанство Насљедник вратио се данас пред вече са Ловћена у пријестоницу.

Благодарење поводом руске побједи. На глас о славној руској побједи над Аустријанцима у Галицији затреперила је радосним усхићењем сва наша пријестоница. Сва Црна Гора. Свак је јуче у 11 часова прије подне похитао у саборну манастирску цркву да Гворцу принесе топле молитве благодарности. Његово Високопресвештенство Господин Митрополит служио је благодарење са целокупним свештенством. Црква и порта биле су препуне народа. Пред црквом је био постројен француски одред, уз њега чета перјаничка са заставом и војном музиком на челу. Благодарену присуствоваху Његово Величанство Краљ, Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко, дипломатски заступници Русије, Енглеске, Француске и Србије, г. генерал Јанковић са својим официрима, г. генерал Потанов, француски официри, министри, дворски часници, многобројни великодостојници и грађанство оба пола. Кад је по благодарену Краљ са Књазом Мирком изишао из цркве, француски одред и перјаничка чета одадоше војне почаст, а музика засвира црногорску химну. Њ. В. Краљ повратио се у Двор, гдје је примио све великодостојнике, који су учествовали у благодарењу за побједу руског оружја. У великом салону Краљевског Двора, Господар је, окружен дипломатима, официрима, министрима и осталим великодостојницима, часом шампањца у руци наздравио у славу савезника и пожелио коначни срећни и сјајни свршетак. Пред Двором је на улици била маса народа. Господар је изишао на дворски балкон окружен дипломатима и српским официрима. Музика је редом одсвирала химне Русије, Француске, Енглеске и Србије. Њихово свирање било је попраћено бурним клицањем. По томе је француски војни одред дефиловао пред Краљем, предвођен од војне музике. Својој великој радости због сјајне руске побједи грађанство је дало израза у одушевљеним манифестацијама пред посланствима Русије, Француске, Енглеске и Србије.

Бој у Грбљу. У боју на Радановићима у Грбљу 15. о. мј. чета горњо-брчeosка заробила је два непријатељска топа, поводом којим јој је упућена честитка од стране Врх. Команде.